

EV EKONOMİSİ ÇALIŞMASI YAPILAN KIRSAL YERLEŞİM MERKEZLERİNDE 0 - 12 YAŞ ÇOCUKLARIN FİZİKSEL GELİŞİMLERİ

Doç. Dr. Mine ARLI*

Bu araştırmaya Ankara'da ev ekonomisi çalışması yapılan 19 köyün 7'sinden seçilen 60 çocuğu kapsamaktadır. Deneklerin yaş ortalaması 10.40 ± 0.650 yıldır. Araştırmaya alınan çocukların fiziksel gelişim indeksleri ağırlık, boy, baş çevresi ve kol çevresi değerlerinin standartla kıyaslandığı zaman verilen 4 puanın toplanmasıyla hesaplanmıştır. Deneklerin gelişim indeksleri 0-11 arasında olup deneklerin çoğunluğunda (% 63.33) 2'den fazladır. Gelişim indeksinin normal değerleri 2 ve 2'den az olduğu kabul edilmektedir. Annelerinin eğitim düzeyi en az ilkökul, kardeş sayısı en fazla 2, buzdolabı olanlara, annelerin içme suyunu kaynatıyorsa ve sütü kaynar kaynamaz sıcaktan indiriyorsa 10 ar puan vererek 50 üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Sonuçta sadece 2 denegın 50 puan alabildiğı görülmüştür. Bu puanlarla gelişme indeksleri arasında önemli korelasyon ($r = -0.661$) olduğu saptanmıştır.

GİRİŞ

Bebek ve çocuklar sürekli büyüme ve gelişme içinde olduklarından hatalı beslenmeden fazla zarar görürler. Ülkemizde bebeklik ve çocukluk çağındaki ölüm oranı gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça yüksektir (1). Bu ölümlerde dolaysız ya da dolaylı olarak yetersiz ve dengesiz beslenmenin etkisi görülür. Yaşayanlarda da gereksinimine cevap verecek şekilde beslenememe sonucu, büyüme ve gelişme geriliklerine; bunlardan özellikle ileri derecede yetersiz beslenenlerde ayrıca mental geriliğe de rastlanır. Büyüme ve gelişme

(*) Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kız Sanat Eğitim Yüksekokulu.

genellikle paralel gider. Somatik olarak gelişme ilerledikçe zekânın da ilerlediği bildirilmektedir (2).

Hayatın ilk dönemlerinde beslenme şekli ilerki yaşamı da etkileyen önemli etmenlerden biridir.

Sağlıklı bir toplum için anneye çok iş düşer. Ailelerde sosyo-ekonomik düzeyin daha düşük olması çocukların büyüme hızlarını yavaşlatan onları yerinde olmayan uygulamalarla beslemeye de yol açabilmektedir. Ayrıca sık tekrarlayan enfeksiyonlar ve ishal de alınan besinlerin yararışlılığını azaltarak çocuğun büyümesini etkilemektedir.

Okuma yazma oranının özellikle annelerin eğitim düzeyinin düşük olmasının da kırsal yerleşim merkezlerinde çocukların büyümesini engelleyen uygulamalara yol açabileceğini akla getirmektedir.

Toplum sağlığının korunması bebek ve çocuk populasyonundaki yeterli ve dengeli beslenmemeden kaynaklanan ölüm oranını azaltmak büyüme ve gelişme durumunu normal düzeyde tutmakla başlar. Konuya ancak bu durumları etkileyen faktörleri bilerek eğilmek mümkündür.

Ülkemizde 1954 yılından beri yürütülmekte olan ev ekonomisi eğitim çalışmalarının önemli ilkelerinden biri de çocukları sağlıklı kılmaya hizmet etmektedir. Kırsal alanda eğitim yapan ev ekonomistleri çocuk beslenmesine yönelik çalışmalarda da kadını pratik bilgi ile donatmayı ve bilgilerin uygulamaya yansımalarını amaçlamaktadırlar.

Kırsal yerleşim merkezlerinden ev ekonomisi çalışmaları yapılanlarda özellikle 2 yaşından küçük çocukların büyüme durumları incelenmiş; beslenmeleriyle ilgili bazı uygulamalarla büyüme durumlarının ilişkisi araştırılmıştır. Böylece kültürel ve çevresel determinantların bebek ve çocuk beslenmesine yansımaları konusunda bir gösterge olabilen büyüme durumu değerlendirilmiştir.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE ARAÇLARI

Araştırmanın materyalini Ankara'da kırsal yerleşim merkezlerinde yaşayan ailelerin 0-2 yaş çocukları oluşturmaktadır.

Araştırma materyalinin toplandığı yılda Ankara'da 19 köyde haftada iki kez köye gidilerek 3 ay süren ev ekonomisi çalışmaları yapılabilmektedir. Bu köyler arasında Yenimahalle, Altındağ ve Çankaya ilçelerinden toplam 7 köy seçilmiştir. Sağlık Ocakları kayıtlarından 0 - 2 yaşındakiler arasından rastgele yöntemle toplam olarak 60 çocuk saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1 : Araştırma Kapsamına Alınan Köyler ve Denek Sayısı

İlçesi	Köyün Adı	Hane ^e Sayısı	Denek Sayısı
Altındağ	Pursaklar	285	12
Altındağ	Saray	205	15
Çankaya	Kırıklı	40	5
Çankaya	Koparan	60	7
Yenimahalle	Aşağıyurtçu	45	5
Yenimahalle	Güveç	80	5
Yenimahalle	Orhaniye	100	10

(*) Gönen, 1988 (3), Hasipek, 1988 (4)

Araştırmaya alınan çocukların 32'si kız, 28'i erkektir. Yaş ortalaması 10.40 ± 0.650 ay olan çocukların en küçüğü 1, en büyüğü 21 aylıktır.

Araştırma verileri toplanırken evlere kabulde güçlüklerle karşılaşılması amacıyla o köyde çalışma yapan ev ekonomisiyle birlikte Teknik Ziraat Müdürlüğünden sağlanan araçla köylere gidilmiştir. Anketler karşılıklı görüşme tekniği ile araştırmacı tarafından doldurulmuş, antropometrik ölçümler tekniğine uygun şekilde (5) yine araştırmacı tarafından yapılmıştır. McLaren ve arkadaşları (6) tarafından da kullanılan fiziksel gelişim indeksleri tesbit edilirken antropometrik ölçümleri kıyaslamada kullanılan standartlarda (5) ağırlık, boy ve baş çevresi her iki cinsiyette birleşik olduğu halde kol çevresi kız ve erkek için ayrı ayrı gösterilmiştir. Batı standartlarının Türk çocukları için de geçerli olabileceği bazı (7) araştırmalarla saptanmış olduğu için bu standartlar güvenilerek kullanılmıştır.

Büyüme indeksleri tesbit edilirken standart ve daha büyük antropometrik ölçüm değerlerine 0, % 100 - 90'ına 1, boy ve baş çevresi standardın % 90 - 85'i olanlara 2, ağırlık ve kol çevresi standar-

dın % 90 - 80'i olanlara 2, ve daha küçük olanlara 3 puan, ağırlık standardı % 70 - 60'ı olanlara da 4 puan verilerek her denegin fiziksel gelişim indeksi 4 puanın toplanmasıyla hesaplanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Annelerin Yaşları

Araştırmaya alınan çocukların annelerinin yaşlarının incelenmesinden adolesan çağda olanların da bulunduğu anlaşılmaktadır (Tablo 2). Amerika Birleşik Devletlerinde 1974 yılında 1 milyon kadar adolesan çağda hamile olduğu ve bunların bebekleri için daha fazla yemeleri gerektiğine inanmadıkları saptanmıştır (8). Adolesan çağda daha büyüme devam ettiği için besin ihtiyacının fazla olduğu bu dönemde gebe olma, bebeğin ihtiyaçlarının tam olarak anne karnında karşılanamamasına yol açabilmektedir.

Tablo 2: Annelerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş	Sayı	%
15 - 19	3	5.00
20 - 24	12	20.00
25 - 29	28	46.67
30 - 34	9	15.00
35 - 39	6	10.00
40 - 44	2	3.33
Toplam	60	100.00

Annelerin yarıya yakın bir kısmı (% 46.67) 25 - 29 yaş grubundadır. Ancak az da olsa 40 yaştan büyük anne de vardır.

Ailelerdeki Çocuk Sayıları

Çocuğa gösterilen özen derecesini etkileyeceği düşüncesiyle ailelerdeki çocuk sayıları araştırılmış ve dağılım Tablo 3'de verilmiştir.

Tablodan da izlendiği gibi ailelerin % 31.67'si tek çocukludur. Ailelerdeki ortalama çocuk sayısı 3.67 ± 0.273 olup, çocuklu aileler araştırmaya seçildiği için her birinin en az 1 çocuğu vardır. İki ailenin ise 12 çocuğu olduğu görülmektedir. Ortalama çocuk sayısı konusunda ailelerin küçük çocukları olmaları nedeniyle doğurganlık çağında oldukları ve daha doğum yapabilecekleri düşünülerek değerin düşük olup olmadığını belirten bir yorum yapılamaz.

Tablo 3. Ailelerin Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çocuk sayısı	Sayı	%
1	19	31.67
2	13	21.67
3	6	10.00
4	6	10.00
5	6	10.00
6	2	3.33
7	3	5.00
8	3	5.00
12	2	3.33
Toplam	69	100.00

Fiziksel Gelişim İndeksleri

Yeterli ve dengeli beslenmemenin büyüme ve gelişme üzerinde de olumsuz etkiler yaptığını belirten çok sayıda çeşitli araştırmalar vardır. Fiziksel gelişimin normal olup olmadığı büyüyen organizmada hacim artışı göstergeleri olan boy, ağırlık, kol, baş, göğüs vb. ölçülerden anlaşılabilir. Bunlardan boy, ağırlık, kol ve baş çevrelerinin standartla kıyaslanarak her çocuk için tek değere indirgenmesi düşünülerek geliştirilmiş (6), fiziksel gelişim göstergeleri ve cinsiyete göre deneklerin sayısal ve oransal dağılımı Tablo 4'de verilmiştir. Açıklamalara göre normal gelişim göstergesi 2 ya da 2 den az olan değerlerdir (6).

Tablo 4: Fiziksel Gelişim İndeksleri Dağılımı

İndeks	Kız		Erkek		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0	—	—	2	7.14	2	3.33
1	4	12.5	6	21.43	10	16.67
2	6	18.75	4	14.29	10	16.67
3	4	12.5	7	25.00	11	18.33
4	5	15.63	1	3.57	6	10.00
5	6	18.75	1	3.57	7	11.66
6	3	9.37	2	7.14	5	8.33
7	3	9.37	3	10.72	6	10.00
8	1	3.13	—	0.00	1	1.67
9	—	0.00	1	3.57	1	1.67
11	—	0.00	1	3.57	1	1.67
Toplam	32	100.00	28	100.00	60	100.00

Tablodan da görüldüğü gibi deneklerin yarısından biraz fazlasının (% 51.67) indeksi 1-3 arasındadır. Hiçbirinde 10 olan indeks bulunmamış, 11 den daha büyük gelişme indeksi de saptanmamıştır. İndeks değerleri 2 veya daha az, 2 den fazla olarak gruplandırıldığında cinsiyete göre dağılımda istatistiksel değerlendirmede önemli fark görülmemiştir ($p > 0.05$). Ancak cinsiyet ayrımı yapmadan 2 veya daha az ve 2 den fazla gruplamada dağılım (sırasıyla 22 ve 38) önemli derecede farklı bulunmuştur ($p < 0.05$). Fiziksel gelişim indekslerinin genel ortalaması (3.70 ± 0.309) da maalesef 2 den büyüktür.

Beslenme durumunu etkileyebilecek annenin eğitim durumu, ailedeki çocuk sayısı, ailelerin sosyo-ekonomik durumuyla ilişkisi olabileceği düşünülen buzdolabı varlığı gözönünde tutularak deneklerin fiziksel gelişim indekslerine göre dağılımları farklı belirtilen özelliklerin hiçbiri için önemli bulunmamıştır (Tablo 5).

Tablo 5 : Fiziksel Gelişim İndekslerinin Bazı Özelliklere Göre Dağılımı

İndeks	Annenin eğitim düzeyi				Ailedeki çocuk sayısı				Buzdolabı varlığı			
	İlkokulu bitirmiş		En az ilkokul		1-2		3 ve fazla		Var		Yok	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
2 veya daha az	8	34.78	14	37.84	10	31.25	13	46.43	11	35.48	11	37.93
2 den fazla	15	65.22	23	62.16	22	68.75	15	53.57	20	64.52	18	62.07
Toplam	23	100.00	37	100.00	32	100.00	28	100.00	31	100.00	29	100.00
	$p > 0.05$				$p > 0.05$				$p > 0.05$			

Annelerin en az ilkokulu bitirmiş olanlarından biri lise eğitimi görmüş diğerlerinin hepsi sadece ilkokulu bitirmiştir. İlk okulu bitirmeyenlerin 21'i ise okuma yazma da bilmemektedir. Türkiye 1980 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 6 yaş ve daha büyük nüfustan kadınların % 46.18'i okur yazar değildir. Okur yazar olanların yapılan alt dökümünde büyük bir kısmının sadece ilkokulu bitirdiği anlaşılmaktadır (9).

Ailedeki çocuk sayısının çocuk beslenmesine gösterilen özen derecesini etkilediği görüşü yanında ilk çocuğu olanların daha tec-

rübesiz olduğu düşüncesi de bulunmaktadır. Deneklerin 18'i ailedeki ilk çocuktur ve bunların sadece 5'inde 2 ve 2'den daha küçük indeks değeri saptanmıştır. Ayrıca gelişmekte olan ülkelerde özellikle aileye yeni bir çocuk katılınca ondan önceki çocuğun beslenme durumunun kötü yönde etkilendiği bildirilmektedir (10). Ailedeki çocuk sayısıyla birlikte deneklerin kendinden daha küçük kardeşinin olup olmadığının da üzerinde durulması gerekir.

Denekleri Besleme Uygulamaları

Ülkemizde annelerin büyük bir çoğunluğu bebeklerini emzirmektedirler (11). Ankara ve çevresinde Köksal ve Özalp emzirme oranının yüksek olduğunu saptamışlardır (12). Deneklerin hepsi de yeni doğan için en uygun besin olan anne sütünden yaşamaları için gerekli enerji ve besin öğelerini sağlama şansına sahip olmuşlardır (Tablo 6).

Tablo 6 : Deneklerin Emzirilme Süreleri

Süre (ay)	Kız		Erkek		Kız		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Emzirilmeyen								
1 den az	—	—	—	—	—	—	1	8.33
1 - 3	4	20.00	—	—	3	25.00	5	41.67
4 - 6	6	30.00	4	25.00	2	16.67	3	25.00
7 - 9	4	20.00	6	37.50	1	8.33	1	8.33
10 - 12	3	15.00	4	25.00	3	25.00	2	16.67
12 den fazla	3	15.00	2	12.50	3	25.00	—	0.00
Toplam	20	100.00	16	100.00	12	100.00	12	100.00

Çeşitli araştırmalara göre ülkemizde çocuk emzirme süresi kırsal ve kentsel bölgelerde farklılık göstermektedir. Örneğin Ankara'da yapılan bir araştırmaya göre kırsal bölgelerde hiç emzirilmeyen çocuk oranı % 4, kentte ise % 11 dir. Kırsal yörede 24 aydan sonra da emzirme (% 31), kentte ise 6 ay emzirme (% 40) en yaygın durumdadır (13). Deneklerin hepsinin emzirilmiş olmaları yanında kısa süre emzirilenler bulunmaktadır. Emzirme süreleri 6 aydan az olanlarla 6 ay ve fazla olanların gelişme indekslerine göre dağılımları farkı önemsiz bulunmuştur (Tablo 7).

Tablo 7 : Altı Aydan Küçükler Katılmadan Gelişme İndeksleri ve Emzirme Sürelerine Göre Deneklerin Dağılımı (n : 48)

Gelişme İndeksi	Emzirme Süresi						Genel	
	6 aydan az		6 - 12 ay		12 aydan fazla		Sayı	%
2 veya daha az	4	30.77	12	42.86	1	12.50	17	34.69
2 den fazla	9	69.23	16	57.14	7	87.50	32	65.31
Toplam	13	100.00	28	100.00	8	100.00	49	100.00

$p > 0.05$

Zamanında ek besine başlanmadığında özellikle gelişmekte olan ülkelerde annelerin de yetersiz beslenmelerinden dolayı sadece emzirmenin normal büyüme ve gelişme için yeterli olamayacağı belirtilmektedir (14). Aynı raporda 3-6 aylarda ek besinlere başlamanın gerektiği uzun süre emzirmeye birlikte ek besinlerin yeterli verilmesi sonucu büyümenin normal olabildiği üzerinde durulmaktadır.

Deneklere ek besin veriliyor verilmediği ve bu ek besinlerin 4 gruba göre dağılımları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 8 : 4 Gıda Grubuna Göre Ek Besin Verilenlerin Dağılımı (n : 60)

Besin Grupları	Sayı	%
Süt, yoğurt	19	31.66
Et, yumurta, kurubaklagil	7	11.66
Sebze, meyve	15	25.00
Tahıllar (Sulu)	58	96.66
(Kati)	25	41.66

Deneklerin 4'ü 4 aylıktan küçüktür. Küçük olmalarına karşın 2'sine pirinç unuyla hazırlanmış koyu kıvamda olmayan muhallebi verilmektedir. Deneklerden 10'u 6 aylıktan küçük diğerleri daha büyüktür ama ek gıdalara başlama oranları oldukça düşüktür. Deneklerin 58'ine anneleri muhallebi yapıp vermekte, muhallebi yaparken sadece nişasta kullananlar (% 36.21) nişastayı diğer unlarla karıştıranlar (% 15.52) ve şekeri önceden katanların (% 91.38) oranları oldukça ya da çok yüksektir (Tablo 9).

Tablo 9 : Annelerin Muhallebiyi Nasıl Yapıkları (n : 53)

Yapım Şekli	Sayı	%
Suyla yapanlar	19	32.75
Süt kullananlar	24	41.38
Süt + su kullananlar	15	25.86
Niştastayla yapanlar	21	36.21
Niştasta + unla yapanlar	9	15.52
Unla yapanlar	18	31.03
Pirinç unu + unla yapanlar	10	17.24
Şekerli indirene yakın katanlar	5	8.62

Annelere 4 aydan önce çocuklarına niştastalı besin verip vermediği sorulduğunda 41'i evet, 19'u hayır cevabını vermişlerdir. Bu uygulamaya gözönüne alınarak yapılan gruplamada deneklerin % 68.33'ünde 4 aydan önce niştastalı besine başlandığı halde gelişme indeksleri 2 veya daha az bulunanların oranı % 34.15'dir. Gelişme indekslerinin 2 ve 2 den az olmasının bu uygulamalara bağlı olmadığı görülmektedir. (Tablo 10).

Tablo 10 : Dört Aydan Önce Niştastalı Besin Verilip Verilmediğine Göre Gelişme İndeksleri

İndeks	4 Aydan Önce Niştastalı Besin			
	verilen		verilmeyen	
	Sayı	%	Sayı	%
2 veya daha az	14	34.15	8	42.11
2 den çok	27	65.85	11	57.89
Toplam	41	100.00	19	100.00

$$p > 0.05$$

Annelere araştırmaya alınan çocuklarına yemek verip vermediği sorulduğunda 43'ü (% 71.67) evet cevabını vermiş, bunlardan 18'i sadece suyunu verdiğini geri kalan 25'i de tanesini de verdiğini belirtmişlerdir.

Deneklere su verilip verilmediği sorulduğunda annelerin 52'si (% 86.67) evet cevabını vermiştir. Su verenlerin de 50'si suyu kaynatmadan, sadece 2'si kaynatarak vermektedir.

Annelere sütü ne kadar kaynattıkları sorulduğunda % 56.67'si sütü kabarıp kabarmaz ocaktan indirdiklerini belirtmişlerdir.

Bebek ve çocuk besleme uygulamalarıyla ilgili sorulara verilen cevaplardan % 83.33'ünün ağladıkça denekleri beslediği pek çoğunun çocuk beslenmesinde verilmesi önerilmeyen çay ve hazır meyve suları içirdikleri, şekerle ekmeği ıslatıp tülbente koyarak çocuklarını bunu emerek uyuttukları ve genellikle çocuk besinlerini şekerle tatlandırdıkları, pekmez ve bal kullanmadıkları bisküviyi çok değerli bir besin kabul ettikleri anlaşılmaktadır.

Deneklerden annesi en az ilkokulu bitirmiş, kardeş sayısı en fazla 2, buzdolabı olanlara, anneleri içme suyunu kaynatıyorsa ve ayrıca sütü kaynar kaynamaz ocaktan indirmiyorsa 10 ar puan vererek 50 üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmede sadece 2 denek 50; 9 denek sıfır ve 13 denekte 10 puan almıştır. Bu puanlarla fiziksel gelişim indeks puanları ilişkisi araştırıldığında saptanan korelasyon katsayısı ($r = -0.661$) istatistik yönden önemli bulunmuştur ($p < 0.01$).

Annelere beslenme uygulamalarını yeterli bulup bulmadıkları da sorulmuş ve annelerin 26'sı (% 43.33) yetersiz bulduğunu belirtmişlerdir. Yeterli ve yetersiz görüşlerine göre gelişim indeksleri gruplandırıldığında yapılan khi-kare kontrolünde sonucun önemsiz olduğu saptanmıştır (Tablo 11).

Tablo 11: Gelişim İndeksleri ve Annelerin Beslenme Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri

Gelişim İndeksi	Anne Görüşü			
	Yeterli		Yetersiz	
	Sayı	%	Sayı	%
2 veya daha az	14	41.18	8	30.77
2 den fazla	20	58.82	18	62.23
Toplam	34	100.00	26	100.00

$p > 0.05$

Annelerden uygulamalarını yetersiz bulanların gösterdikleri sebeplerin dağılımı tablo 12'de verilmiştir.

Yetersiz bulanların oranının düşük olduğu ve sebebin bilgisizlik olabileceğini düşünenlerin azlığı dikkat çekicidir.

Tablo 12 : Yetersiz Uygulamanın Sebebi

SebeP	Sayı	%
İştahsızlık	8	30.76
Bulamama	4	15.38
Para yetersizliği	4	15.38
Vakit darlığı	4	15.38
Bilgi yetersizliği	3	11.55
Sütünün azlığı	3	11.55
Toplam	26	100.00

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma bulguları deneklerin büyüme indeksleri ortalamasının 2'den büyük olduğunu göstermektedir. Ev ekonomisi çalışmaları yapılan köylerde bebek ve çocuk besleme uygulamalarında yapılan hataların çok az olmasını düşündürür. Ancak aksine sonuçlar umulduğu gibi çıkmamıştır. Bu durumun sebepleri araştırılmalı ve vakit geçirmeden çözümü yoluna gidilmelidir.

Beslenme sorunlarıyla ilgili olarak çocuklar üzerinde büyüme ve gelişme, çocuk besleme alışkanlıkları ve bunlarla ilgili sosyo-ekonomik ve kültürel faktörler üzerinde yapılan çeşitli araştırmaların (15 - 18) sonuçları okulöncesi çocuklar arasında beslenme yetersizliklerinin önemli sorun olduğunu göstermektedir. Beslenme sorunlarına gereğinden uzun süre emzirme, ek yiyeceklere vaktinde başlamama, verilen ek yiyeceğin yetersiz ve kalitesiz oluşu gibi sebepler gösterilmektedir. Annelerin yanlış uygulamalara karşı uyarılması, yapılması gerekenler yönünden aydınlatılmaları çok önemlidir. Deneklerin emzirme oranının % 100.00 olarak bulunması ev ekonomisi çalışmalarının yararlı bir sonucu olarak düşünülebilir. Aynı olumlu sonuçların tüm besleme uygulamaları için de alınması arzu edilir. Çocukların sağlıklı olarak doğması ve sağlıklı olarak yaşatılması daha sağlıklı bir topluma ve daha aydınlık bir geleceğe sahip olmak için ev ekonomistlerine de önemli görevler düşmektedir.

SUMMARY

THRIVING OF THE 0-2 YEARS OLD CHILDREN LIVED IN RURAL AREA WHERE HOME ECONOMICS STUDIES WERE HELD

Arb, M.

This study was conducted in rural area in which there were home economics studies, in Ankara City. Sixty children were randomly selected aged between 0 to 2 years. During homevisits antropometric measurements of the samples were made. Their index of thriving based on somatic measurements range was zero to eleven. The largest group (63.33 %) for the children studied had the index more than two. There was statistically significance and negative correlation between the index of thriving and their score which was calculated according to their mother's education, number of children in their family, boiling drinking water, having refrigerator and their mother's practice of milk boiling.

KAYNAKLAR

- 1 -- Grant, J.P. : The State of the World's Children. Oxford University Press, U.K. 1989.
- 2 -- Onat, T., Koptagei, I.G., Enbiyaoğlu, G., Mahmutoğlu, M., Uçum, N. : Ergenlikteki Somatik Büyüme ve Olgunlaşmanın Psikolojik Gelişmeye Etkisi, Türk Çocukunun Sağlık Sorunları, XVIII Türk Pediyatri Kongresi 210-228 İstanbul, 1979.
- 3 -- Gönen, E. : Konutlarda Enerji Kullanımı (Ankara Kırsal Kesim Örneği), A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları : 1048, Ankara, 1988.
- 4 -- Hasipek, S. : Ankara İli Köylerindeki Ev Ekonomisi Çalışmalarından Yetişkin Kadınların Yararlanma Durumları, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları 1065, Ankara, 1988.
- 5 -- Jelliffe, D.B. : The Assessment of the Nutritional Status of the Community. WHO, Monograph Series 53, 1966.
- 6 -- McLaren, D.S., Loshkajian, H., Kanawati, A.A. : Urinary Creatinine and Hydroxyproline in Relation to Childhood Malnutrition. Brit J. Nutrition 24 : 651, 1970.
- 7 -- Neyzi, O., Yalçındağ, A., Alp, H. : Heights and Weights of Turkish Children. J. Tropic. Pediatr. Environmental Child Health, 5, 1973.

- 8 — McNarney, E.R. : The Precious Dyad-Special Requirements of the Pregnant Adolescent and Her Fetus. *Infant and Child Feeding*, (Ed. Bond, J.T.) p. 225, Academic Pres, New York, 1981.
- 9 — Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. Türkiye İstatistik Yıllığı, Yayın No. 1040, Ankara, 1983.
- 10 — Köksal, G. : Çocuk Hastalıkları Klinik ve Polikliniklerinde 0-6 Yaş Grubu Çocuklar Arasında Saptanan Malnutrisyon Vakalarının Morbidite İstatistik Kayıtlarının Yapılabilmesi için Yöntem Geliştirme, Uygulama Araştırması, H.Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara, 1975.
- 11 — Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, 1984 Gıda Tüketimi ve Beslenme Araştırması, Ankara, 1987.
- 12 — Köksal, G., Özalp, İ. : Ankara ve Çevresinde Anne Sütü ile Beslenme Durumunun Saptanması. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 12 : 12, 1983.
- 13 — Baysal, A. Present Situation in Turkey Regarding Malnutrition in Infants and Preschool Children-Types of Problems, Magnitude of Problems, Location. Reprinted From *Turkish J. Pediatr.* : 10, 73, 1968.
- 14 — Underwood, A.B., Arsdell, H.V., Blumenstiel, E., Scrimshaw, N.S. : Implications of Available Information on Breast-Feeding Worldwide. *Infant and Child Feeding*. The Nutrition Foundation, 77, New York, 1981.
- 15 — Ecstein, A. : Türkiye'de Çocuk Hastalıkları ve Çocukların Korunması Problemleri. A.Ü. Tıp Fak. Yayınlarından No : 3, Ankara, 1947.
- 16 — Okcuoğlu, A., Arcasoy, A., Minnich, V., Tarcan, Y., Cin, S., Yörükoğlu, H., Demiroğlu, B., Rende, F. : Pica in Turkey. *Amer. J. Clin. Nutr.* 19 : 125, 1966.
- 17 — Oral, S. : Okulöncesi Çocuklarında Beslenme, Büyüme ve Gelişme. Doçentlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Ankara, 1971.
- 18 — Üzel, A., Yücecan, S., Ekinciler, T., Özbayer, V. : Edirne İlinde Beslenme Araştırması II. Aile Bireylerinin Sağlık Durumu ve Çocuk Besleme Alışkanlıkları. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 1 (3) : 155, 1972.